

**Brano Miljuš, Dragan Đukanović, DOBROSUSEDSKI ODNOSI
– U SVETLU SRPSKO- BOSANSKOHERCEGOVAČKOG
PITANJA, Institut za međunarodnu politiku i privredu,
Beograd, 2011, str. 284**

Početak ove godine, u izdanju beogradskog Instituta za međunarodnu politiku i privredu objavljena je monografija „Dobrosusedski odnosi u svetlu srpsko-bosanskohercegovačkog pitanja“. Knjiga je rezultat istraživačkog rada dvojice autora: prof. dr Brana Miljuša i dr Dragana Đukanovića. Države manje i srednje veličine, poput Srbije, upravo u regionalnoj saradnji, kao i regionalnim blokovima i forumima vide mogućnost da osnaže svoj spoljopolitički uticaj. No, regionalna saradnja ne mora uvek nužno da proizvede dobrosusedstvo. Otuda projekat dobrosusedskih odnosa Srbije predstavlja u vrednosnom smislu važan regionalni izazov koji podrazumeva poznavanje i analizu pravnih i ekonomskih, ali i istorijskih, političkih i socioloških uslova u određenom području. Dobrosusedski odnosi predstavljaju deo međunarodnih odnosa, pa ih kao užu disciplinu karakteriše velika složenost. Uviđajući značaj dobrosusedstva kao savremenog, ali nedovoljno izučenog koncepta, autori su u knjizi sistematizovali značajan broj pitanja iz ove oblasti, ukazujući na realne probleme i protivrečnosti regiona Zapadnog Balkana.

Sadržaj knjige podeljen je na dva dela. Oslanjajući se na obimna teorijska i empirijska saznanja autor Brano Miljuš u prvom delu knjige obrađuje više tematskih celina. Prvo poglavlje, pod nazivom „Dobrosusedski odnosi Srbije sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu“

daje opšti pogled na pojam dobrosusedskih odnosa Republike Srbije, definišući njihovu suštinu, tumačenje Rezolucije 1244. kao i njene moguće uticaje na dobrosusedstvo. Danas postoje nekoliko faktora koja determinišu međunarodni položaj Srbije, a našla su se u fokusu autoreve analize: globalizacija, geopolitičko okruženje Srbije, kao i veliki iskorak koji je načinjen ka evropskim integracijama. Drugo poglavlje istražuju refleksije evropskih integracija na Srbiju, gde autor, dajući kritičko preispitivanje, zaključuje da Srbija u regionu ne samo da ne zaostaje od drugih zemalja već postaje najeklatantniji primer skokovitog napretka prema EU. Centralna tema trećeg poglavlja je geopolitika Srbije, omeđena Dejtonsko-Pariskim ugovorom. U okviru toga, detaljno su obrađeni odnosi sa Hrvatskom, BiH, Republikom Makedonijom, Mađarskom, Rumunijom, Bugarskom i Albanijom. Među starim susedima Srbija ima i dalje najsloženije odnose sa Albanijom, zbog krajnje komplikovanog etičkog spora oko Kosova i Metohije, zaključuje autor. Konačno, poslednje poglavlje ovog dela knjige težište analize stavlja na BiH, kao zemlju večite tranzicije. U tom kontekstu, autor daje makroekonomsku analizu istorijskih bosanskohercegovačkih pitanja videvši u njima relevantne činioce za savremena rešenja i dobrosusedstvo sa Republike Srbije. Dalje slede eksplicacija vezane za problematiku ambivalentnog poimanja

tranzicije u BIH. Kako je BIH najznačajniji sused Srbije, posebna pažnja je posvećena razvojnim perspektivama ovog entiteta i unutrašnjim i spoljašnjim izvorima nestabilnosti u njemu.

Drugi deo knjige predmet je istraživačkog rada dr Dragana Đukanovića. Ovaj deo obuhvata tri tematske celine. Prvo poglavlje predstavlja ulogu i mesto Republike Srbije u Jugoistočnoj Evropi. Važno je istaći da je Srbija u toku proteklih nekoliko godina očuvala kvalitetne bilateralne odnose sa svojim starim susedima, a imajući u vidu svoje spoljnopolitičke aktivnosti, različito tretira svoje takozvane nove susede. Nedovršen proces utvrđivanja međudržavnih granica predstavlja jedan od vodećih problema u bilateralnim odnosima većine država regiona. Autor dalje u tekstu ukazuje na multilateralne vidove saradnje u Jugoistočnoj Evropi, kao i odnos Evropske unije prema ovom području. Normalizacija prilika između država Zapadnog Balkana posle okončanja ratnih sukoba na tlu bivše SFRJ je pored konsolidacije bilateralne ravni odnosa podrazumevala i inteziviranje brojnih vidova multilateralne saradnje. Ovde se posebno raspravlja o dominantnim uticajima pod kojima su se formirali vodeći vidovi ovakve saradnje. Konačno, treće poglavlje posvećeno je političkoj situaciji u BIH, u kojoj autor vidi naročiti izazov za stabilizaciju prilika na Zapadnom Balkanu. Samim tim, u fokusu ispitivanja našli su se: postdejtonska konsolidacija prilika u BIH

(1995–2011), ustavne promene kao izvor unu-trašnje nestabilnosti u BIH, stavovi Srbije i Hrvatske u vezi sa ustavnim promenama, ekonomska kriza kao faktor nestabilnosti.

Kao logičan zaključak nameće se konstatacija oba autora da svi susedi Srbije – stari i novi, imaju isti interes – ulazak u međunarodne integracije – ekonomske, tehnološke, a u krajnjoj liniji i političke.

Cilj ove knjige je da kroz sveobuhvatnu analizu istraži odnose koji nastaju sa novouspostavljenim državama. Tim pre što je Jugoistočna Evropa najnestabilniji region evropskog kontinenta i predstavlja potencijalno svetsko krizno žarište. Stoga autori sugerišu da države ovog podnevlja treba naročito da jačaju bilateralnu i multilateralnu saradnju u brojnim oblastima, kao i da prihvate punu odgovornost za regionalnu saradnju. Postavljajući okvir metodološke relacije dobrosusedskih odnosa, sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu, autori ove knjige su dali značajan doprinos razumevanju određenih realnosti na Zapadnom Balkanu, koje čine sastavni deo savremenih međunarodnih odnosa. Čitalac ima priliku, da kroz detaljan pristup i pitak stil pisanja, upotpuni saznanja o kompleksnim i međuzavisnim pojavama koje su zadesile ove prostore, a koje dosad nisu bile dovoljno samostalno istražene. Upravo zato, ova knjiga predstavlja korisno štivo, kako za naučnu javnost, tako i za političke elitu.

Nevena PROLOVIĆ